

loco originis propriæ, vel patet næ, si ibi inveniatur. Idem intellige de aliis foris, de quibus egimus in præcedentibus sublimitationibus, ut de foro loci, in quo est res legata: nam est necessarius ex parte hæredis, voluntarius autem ex parte legatarii. Probatur ex textu *in d. l. si fideicommiss. §. sed & rescriptum est, & in d. l. quad legatur, & in d. l. 48. tit. 9. par. 6.* notat Simon de Præt, *de interpr. ultim. volunt. lib. 4. interpr. 1. dubit. 8. n. 110.* itaque actor pro legato, vel fideicommisso, in diversis foris potest hæredem convenire: regulare autem est, ut quoties reus sortitur diversos foros, electio fori ad actorem pertineat, ut multis relatis diximus hac eadem distinctione quest. 3. num. 162. & quest. 4. num. 236.

387 Huc usque egimus de loco, ubi hæres pro solutione legati, vel fideicommissi potest conveniti; sed ubi legatum solvere debeat, quoniam nostri instituti non est, videantur Doctores in d. l. quod legatur, 38, ubi est Glossa magistra ultima, ff. de judiciis, & in l. cum res, 49. ff. de legat. 1. Salicetus in l. unica, num. 6. C. ubi fideicommiss. peti oportet. Ant. Goméz tom. I. variarum, cap. 12, num. 84. Menochius de presumptionib. lib. 4. præsumpt. 200. Prætis de interpret. ultimari, voluntari, lib. 4. interpret. 1. dubit. 8. cx num. 101. Petrus Pechius de testament. conjugum, lib. 5. cap. 28. n. 3. Et communior resolutio est, quod legatum ibi sit solvendum, ubi testator expresse, vel tacite solvi voluit, quod si de ejus voluntate non constet legatum generis, aut quantitatis, solvendus est ubicunque legitimate ab hærede petitus, idest ubi hæres forum sortitur, si ibi ab eo petatur, legatum vero speciei, ubi res est.

388 Tertio limita prædictam regulam, & conclusionem principalem, ut terminus juris deliberandi, quod jus indulget hæredi instituto, non debeat peti ab hærede, ubi defunctus debuit conveniri; sed quemadmodum adversus eum petuntur legata, in loco scilicet ubi est major pars hæreditatis, & apud ejus loci Judicem, ita similiter in eodem loco, & apud eundem Judicem, ipse petere debet terminum juris deliberandi. Ita probat textus notatu dignus in l. 1. tit. 6. part. 6. & ibi eum commendat Gregorius glossa 4. notans id non reperiri tam aperte decifum de jure communii, sed colligi ex d. l. si fideicommissum, in principio ff. de iudiciis.

Quarto, & ultimo limita prædictam regulam, & conclusionem principalem, ut hæres non sit convenientius, ubi defunctus debuit, cum ratio constituendi forum in defuncto fuit personalis, & non transitoria ad hæredem: nam quemadmodum forus defuncti privilegiatus non transit ad hæredem, ad quem privilegium defuncti non transfunditur, quod in privilegiis regulare est, 1. mariatum, 13. cum l. quia tale, 14. ff. solut. matrimon. ubi late tractat Barbosa, quo fit, ut mutatione personæ mutetur privilegium, ut diximus superius num. 319. ita propter eandem rationem, cum causa constituendi forum defuncti fuerit personalis, & ad hæredem non transitoria, mutatione personæ mutatur forus. Hanc limitationem ita in genere propositam docuit ingeniose, ut solet, Ancharanus conf. 244. quia quaestio est dubitabilis, num. 9.

90 Ex quo fit, ut tamen defunctus contractum juraverit, & ratione juramenti potuisset conveniri coram Ecclesiastico, cum juramentum faciat contractum subjici foro Ecclesiastico, ut diximus quæst. 4. præcedenti, num. 204. in fine: tamen ratione ejusdem contractus non poterit hæres ejus coram Ecclesiastico conveniri, quoniam vin-

etiam eorum Ecclesiastico convenit, quoniam vinculum juramenti personale est, & non potest in hæredes transfundi, ita ut hæres ex contraventione censeatur perjurus, ut docuit D. Thomas 2.2. q.98. art. 2. ad 4. & ibi Cajetanus Soto lib. 8. de iustit. & jure, q.2. art.2. ad 4. Sanchez lib. 3. operis moralis cap. 13. n.1. & seqq. Canonista in cap. veritatis, de jurejurand. ubi Innocentius, Hosteniensis, Joannes Andreas, Panormitanus, Ancharanus, & alii, Baldus in cap. ultimo, n. 7. in fin. de translat. Episcopi Alexand. in cons. 146. n. 4. lib. 7. & cons. 151. n. 11. eodem lib. 7. Paulus Castrensis in Authent. sacramenta pubrum, n. 2. & q. 9. C. 6. adversus viend. Covarruvias in cap. re-

rum, n. 3. & 9. C. si adversus vend. Covarruvias in cap. requisisti, 15. n. 4. de testament. & in cap. quamvis pactum, 1. par. §. 5. n. 7. de pact. in 6. Parladorius lib. 2. rerum quotidian. cap. 4. n. 19. Gironda de privilegiis, q. 271. n. 1552. Cencius de censibus, par. 2. cap. 1. q. 3. art. 8. ex n. 21. Seraphinus de prizilegiis juramenti; privileg. 67. n. 22. 23. & seqq. Franciscus Suarez de religione, tom. 2. tract. 5. l. 2. cap. 31. n. 12. & 13. Hanc limitationem in his terminis, & ex hac ratione tradiderunt idem Joannes Andreas in cap. Parrochiano, 14. n. 5. de sepulturis, Baldus in rubrica,

Q U Ä S T I O S E X T A.

De foro privilegii.

Mpla sane offerebat se nobis scribendi occasio, & 391
materia satisque latus spatiandi campus, si de iis,
æ proposito titulo continentur exacte essemus scri-
ui; cum de ea sola materia non pauci integros li-
os, & tractatus ediderint. Verum, ut ex una parte
ostro satisfaciamus instituto, & ex altera ne abeamus

UMMA SECTIONIS PRIMÆ.

2 C *Lericigandent foro privilegiato in omnibus suis causis apud Judicem Ecclesiasticum.*
3 Privilegio fori annexum est alterum immunitatis quoad personas, & bona.
4 Paria sunt foro subjici, & statutis ligari.
Clerici non subjiciuntur statutis laicorum.
5 Immunitas, & exemptio Clericorum, quo jure fue-

rit introducta, & qui senserint esse de jure di-
vino.

6 *Qui senserit esse de jure humano.*
7 *Conciliantur sententie iste distinctione ut Clerici*

Concubantur sententiæ ita distinctione, ut Clerici
in causis mere Ecclesiasticis, & spiritualibus
exempti sint de jure divino à Judicibus laicis;
in causis vero prophanis, & temporalibus de jure

Papa potuit eximere Clericos à potestate seculari, quoad temporalia. Jus humanum, civile, & canonicum, quo Clerici sunt exempti, originem duxit à divino, eisque fuit valde conforme.

8 Constat est omnium catholicorum doctrina potesta-
tem ecclesiasticam, circa spiritualia omnino di-
stinctam a potestate civili, & laica, institutam
esse à Christo sub lege evangelica, Petroque, &
eius successoribus commissam, non Principibus sa-
cularibus.

9 Communis est sententia Theologorum non esse ullum
testimonium in novo testamento , quod eximat
Clericos à potestate civili in temporalibus .

Papa jure divino exemptus est ab omni terrena potestate.

I Apud ius canonicum dicitur de jure divino, quod
a lege veteri divina originem ducit.

2 Privilegio fori gaudent Clerici in sacris, & in
minoribus, & universim omnes persone Eccle-
siae.

3 Privilegio fori Clericorum non potest renunciari.

Lucas Litteratus, Remensis.

THE TRIM

Rima conclusio . Præcipuum , & primum privilegium exemptionis fori est , quo gaudent Clerici , debeant conveniri apud Judicem Ecclesiasticum in omni- 394

omnibus, & quibuscumque causis tam spiritualibus, quam temporalibus, tam civilibus, quam criminalibus, & non possint trahi ad tribunalia saecularia quacumque de re, & quocumque modo convenientantur. Probatur 11. q. 1. per totam, ubi multa loca ex Epistolis decretalibus Pontificum, & Conciliorum decretis referuntur hanc conclusionem continentia. Probatur item ex cap. denique, 5. & fere omnibus aliis, 96. distinctione, ex c. decernimus, 2. c. et si Clerici, 4. c. cum non ab homine, 10. c. qualiter, 17. de judiciis, c. si diligenter, 12. c. signific. 18. de for. comp. c. saeculares, de foro comp. in 6. c. si Judex laicus, 12. de sentent. exc. in 6. Trident. sess. 25. decreto de reformatione, c. 20. Auth. statuimus, C. de Episc. & cler. Auth. apud quos oporteat causas dicere, tit. 8. collat. 6. Auth. ut Cler. apud proprios Episc. tit. 12. eadem coll. l. 50. tit. 6. p. 1. & istis locis tradunt Doctores canonistarum, & legistae post glossas utriusque juris, Auctorius tract. de potestate saeculari in ecclesiastic. reg. 1. in princip. & reg. 2. in prin. Chassanæus in consuet. Burgund. rubr. I. §. 5. verb. sif magnifice, n. 47. & n. 92. Gulielmus Benedictus in replet. c. Raymuntius, verb. & uxor. nomine Adelassam, dec. 2. n. 30. & seqq. de testam. Covarr. in practic. cap. 31. n. 1. 2. & 3. & per totum, & c. 32. & 33. Belluga in spec. Princ. rubr. II. §. videndum, ex n. 2. & ad eum locum Borrerus, Menchaca de successionib. lib. 3. §. 22. n. 60. cum seqq. Cardin. Tuscus lit. C. conclus. 385. cum tribus sequentibus, Joannes Garcia de nobilitate, glossa 9. ex n. 2. Gratianus discept. forens. tom. I. cap. 190. & tom. 2. cap. 226. Salcedo ad practicam Bernardi Diaz, cap. 62. ex n. 1. Bovadilla lib. 2. politio. cap. 18. n. 9. & n. 17. & seqq. Menochius de arbitrariis, cent. 3. casu 246. Maranta in praxi, 4. part. distinct. 11. n. 2. & seqq. Tibarius Decianus tract. crimin. lib. 4. cap. 9. ex n. 1. Scaccia de iudiciis, lib. 1. cap. 11. ex n. 14. Farinacius in praxi crimin. 1. 8. n. 1. cum seqq. Bossius tract. crimin. tit. de foro comp. ex num. 126. Alexan. Ambrosinus tract. de immunitate, & libertate ecclesiastica, cap. 16. ex n. 1. & cap. 17. ex num. 1. & cap. 20. per totum, Marta de jurisdictione 1. par. cap. 8. 1. 9. & cap. 9. & seqq. usque ad 16. & cap. 25. n. 46. & 47. & 2. par. cap. 5. & 6. Cenedus collect. 57. ad decretum, ex num. 1. Carolus de Grassi de effectib. clericat. 1. effect. ex 1. Socinus regul. 80. Bernardus Diaz regul. 92. Gratianus regul. 9. Dominicus Soto in 4. distinct. 25. quest. 3. art. 2. Michael Salon 2. 2. q. 67. art. 1. controv. 1. Molina de justitia, tract. 2. disp. 31. Franciscus Suarez tract. de leibus, lib. 3. cap. 34. num. 2. & in defensione fidei adversus errores Anglicanos, libr. 4. per totum, maxime cap. 14. & 15. Sayrus in clavi regia, lib. 12. cap. 7. num. 6. Lessius de justitia, & jure, lib. 2. cap. 29. dubit. 6. num. 51.

Huic privilegio fori annexum est alterum immunitatis, quoad personas, & bona, ne possit Ecclesia, aut Ecclesiasticis personis imponi à potestatibus saecularibus tribunum aliquod, aut eorum bona affici gravamine collecta, gabellæ, vectigalis, aut ullo alio, sed sint immunes ab omni omnino impositione, & onere Principum saecularium, reali, personali, aut mixto, tam quoad personas, quam quoad bona. Probatur ex tex. in c. in qualibet, c. secundum, c. sanctum, 23. q. 8. in c. non minus, c. adversus, de immun. eccl. c. quamquam, de censib. in 6. c. 1. Clericis, de immun. ecclesiast. in 6. clem. presenti, de censib. element. unica, de immunit. eccl. Consonat etiam jus civile in l. placet, 5. l. sanctimus, 20. C. de sacro sanct. eccl. omnis a Clericis 2. Authent. item nulla, C. de Episcop. & cleric. de jure nostri Regni, l. 50. & 51. tit. 6. l. 1. tit. 11. 1. l. 3. l. 4. l. 7. l. 11. tit. 3. lib. 1. recop. l. 6. l. 7. tit. 18. 9. recop. Chassanæus in consuetud. Burgund. rubr. I. §. 4. in principio, ex n. 28. Covarruvias, Joannes Garcia, Soto, Molina, & Suarez ubi supra Marta de jurisdictione, par. cent. 1. casu, 10. 11. 12. Bovadilla lib. 2. politio. d. ap. 18. ex n. 252. Regnerus Sixtinus de regalibus, lib. 2. ap. 14. ex n. 107. Carolus de Grassi de effectib. cleric. 3. effect. per totum, Lessius de justitia, & jure, lib. 2. cap. 33. ubitat. 3. ex num. 18. idem Molina de justitia, tract. 2. ijsput. 670. cum duabus sequentibus, tom. 3. idem Franciscus Suarez in defensione fidei adversus errores Anglicanos, l. 4. ap. 17. & seqq. usque ad 26. Salon 2. 2. quest. 78. disput. e tributis vectigalibus, art. 5. controv. 1. sub tit. de Ecclesiis, & controv. 2. Lassarte de decima venditionis, cap. 19. ex num. 9. Gutierrez lib. 7. practic. de gabellis, quest. 92. Petrus Gregorius de Republica, lib. 3. cap. 7. Guido Papæ ec. 381. de Clericis. Cacheranus dec. 68. & consil. ibidem inserto, preter glossas juris canonici, civilis, & regii, & ordinarios interpres locis relatis, à quibus petentes sunt huic regulæ limitationes.

79

omnibus, & quibuscumque causis tam spiritualibus, quam temporalibus, tam civilibus, quam criminalibus, & non possint trahi ad tribunalia saecularia quacumque de re, & quocumque modo convenientantur. Probatur 11. q. 1. per totam, ubi multa loca ex Epistolis decretalibus Pontificum, & Conciliorum decretis referuntur hanc conclusionem continentia. Probatur item ex cap. denique, 5. & fere omnibus aliis, 96. distinctione, ex c. decernimus, 2. c. et si Clerici, 4. c. cum non ab homine, 10. c. qualiter, 17. de judiciis, c. si diligent, 12. c. signific, 18. de for. comp. c. saeculares, de foro comp. in 6. c. si Judex laicus, 12. de sentent. exc. in 6. Trident. sess. 25. decreto de reformatione, c. 20. Auth. statuimus, C. de Episc. & cler. Auth. apud quos oporteat causas dicere, tit. 8. collat. 6. Auth. ut Cler. apud proprios Episc. tit. 12. eadem coll. 1. 50. tit. 6. p. 1. & istis locis tradunt Doctores canonistar, & legistæ post glossas utriusque juris, Aufterius tract. de potestate saeculari in ecclesiastic. reg. 1. in princip. & reg. 2. in prin. Chassanæus in consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. verb. sil nagræce, n. 47. & n. 92. Gulielmus Benedictus in repet. c. Raynati, verb. & uxor, nomine Adelasi am, dec. 2. n. 30. & seqq. de testam. Covarr. in practic. cap. 31. n. 1. 2. & 3. & per totum, & c. 32. & 33. Belluga in spec. Princ. rubr. 11. §. videndum, ex n. 2. & ad eum locum Borrellus, Menchaca de successionib. lib. 3. §. 22. n. 60. cum seqq. Cardin. Tuscus lit. C. conclus. 385. cum tribus sequentibus, Joannes Garcia de nobilitate, glossa 9. ex n. 2. Gratianus discept. forens. tom. 1. cap. 190. & tom. 2. cap. 226. Salcedo ad practicam Bernardi Diaz, cap. 62. ex n. 1. Bovadilla lib. 2. politic. cap. 18. n. 9. & n. 17. & seqq. Menochius de arbitriariis, cent. 3. casu 246. Maranta in praxi, 4. part. distinct. 11. n. 2. & seqq. Tibérius Decianus tract. crimin. lib. 4. cap. 9. ex n. 1. Scaccia de judiciis, lib. 1. cap. 11. ex n. 14. Farinacius in praxi crimin. q. 8. n. 1. cum seqq. Bossius tract. crimin. tit. de foro comp. ex num. 126. Alexan. Ambrosinus tract. de immunitate, & libertate ecclesiastica, cap. 16. ex n. 1. & cap. 17. ex num. 1. & cap. 20. per totum, Marta de jurisdictione 1. par. cap. 8. n. 9. & cap. 9. & seqq. usque ad 16. & cap. 25. n. 46. & 47. & 2. par. cap. 5. & 6. Cenedus collect. 57. ad decretum, ex num. 1. Carolus de Grassis de effectib. clericat. 1. effect. ex n. 1. Socinus regul. 80. Bernardus Diaz regul. 92. Gratianus regul. 9. Dominicus Soto in 4. distinct. 25. quest. 3. art. 2. Michael Salon 2. 2. q. 67. art. 1. controv. 1. Molina de justitia, tract. 2. disp. 31. Franciscus Suarez tract. de legibus, lib. 3. cap. 34. num. 2. & in defensione fidei adversus errores Anglicanos, libr. 4. per totum, maxime cap. 14. & 15. Sayrus in clavi regia, lib. 12. cap. 7. num. 6. Lessius de justitia, & jure, lib. 2. cap. 29. dubit. 6. num. 51.

393 Huic privilegio fori annexum est alterum immunitatis, quoad personas, & bona, ne possit Ecclesiæ, aut Ecclesiasticis personis imponi à potestatibus saecularibus tributum aliquod, aut eorum bona affici gravamine collectæ, gabellæ, vectigalis, aut ullo alio, sed sint immunes ab omni omnino impositione, & onere Principum saecularium, reali, personali, aut mixto, tam quoad personas, quam quoad bona. Probatur ex tex. in c. in qualibet, c. secundum, c. sanctum, 23. q. 8. in c. non minus, c. adversus, de immun. eccl. c. quanquam, de censib. in 6. c. 1. Clericis, de immun. ecclesiast. in 6. clem. presenti, de censib. clement. unica, de immunit. eccles. Consonat etiam jus civile in l. placet, 5. l. sanctum, 20. C. de sacro sanct. eccles. l. omnis a Clericis 2. Authent. item nulla, C. de Episcop. & cleric. de jure nostri Regni, l. 50. & 51. tit. 6. l. 1. tit. 11. p. 1. l. 3. l. 4. l. 7. l. 11. tit. 3. lib. 1. recop. l. 6. l. 7. tit. 18. l. 9. recop. Chassanæus in consuetud. Burgund. rubr. 1. §. 4. in principio, ex n. 28. Covarruvias, Joannes Garcia, Soto, Molina, & Suarez ubi supra Marta de jurisdictione, 4. par. cent. 1. casu, 10. 11. 12. Bovadilla lib. 2. politic. d. cap. 18. ex n. 252. Regnerus Sixtinus de regalibus, lib. 2. cap. 14. ex n. 107. Carolus de Grassis de effectib. cleric. 3. effect. per totum, Lessius de justitia, & jure, lib. 2. cap. 33. dubitat. 3. ex num. 18. idem Molina de justitia, tract. 2. disput. 670. cum duabus sequentibus, tom. 3. idem Franciscus Suarez in defensione fidei adversus errores Anglicanos, l. 4. cap. 17. & seqq. usque ad 26. Salon 2. 2. quest. 78. disput. de tributis vectigalibus, art. 5. controv. 1. sub tit. de Ecclesiæ, & controv. 2. Lassarte de decima venditionis, cap. 19. ex num. 9. Gutierrez lib. 7. practic. de gabellis, quest. 92. Petrus Gregorius de Republica, lib. 3. cap. 7. Guido Papæ dec. 381. de Clericis. Cacheranus dec. 68. & consil. ibidem inserto, præter glossas juris canonici, civilis, & regii, & ordinarios interpres locis relatis, à quibus petenda sunt huius regulæ limitationes.

Cum vero paria sint foro subjici, & statutis ligari, ut post multos relatios advertimus supra hac disputatione, quæst. 2. n. 128. §. secundum item. ex hoc privilegio originem dicit alterum, videlicet, ut Clerici non subjiciantur laicorum statutis, ut probat textus in cap. Ecclesia sanctæ Mariae, de constitut. ubi notant Doctores. Præter quos Rebuffus tom. 1. in constitut. Reg. in proemio, gloss. 1. ex n. 55. Tiraquellus de retract. lignag. §. 1. gloss. 2. ex n. 2. & in leges connubial. gloss. 8. ex num. 171. de primogeniti, quæst. 43. ex num. 3. & ex n. 5. & in tract. le mort, 3. par. declarat. 8. ex num. 4. Cardin. Tuscanus liter. L. conclusio, 277. ex num. 7. tom. 5. Alderanus Mascardus de general. statutor. interpret. conclus. 1. ex n. 1. Alexan. Ambrosinus de immunitat. & libert. eccles. 21. Marta de jurisdictione, 4. par. centur. 1. casu 1. cum multis sequentibus, Carolus de Grassis de effectib. clericat. 2. effect. ex n. 1. Franciscus Suarez de legibus, lib. 3. cap. 34. & in defensione fidei, l. 4. cap. 16. Salas de legibus, disput. 14. sect. 8. ex n. 92. Bovadilla lib. 2. politic. cap. 18. n. 245. ubi in Marginali Glossa allegat multis, Riccius collectan. 171. Caballus resolut. crimin. centur. 1. casu 9. ex num. 6. & casu 12. ex num. 1. Molina de primog. lib. 2. cap. 10. num. 81. & 82. Cenedo collectan. 2. ad decretales, ex n. 1. Salcedo ad practicam Bernardi, cap. 55. lit. A. §. ex quibus nonnulla, pagin. mihi 202. qui limitat, Gutierrez lib. 4. practicarum, quæst. 38. & 39. Azevedus in l. 3. ex n. 19. titul. 18. lib. 6. recopilat. Mattienuz in l. 1. tit. 25. lib. 5. recopil. gloss. 1. ex num. 1. Messia in pragmaticam taxa panis, conclus. 5. ex n. 1. Gaspar Rodericus de annuis redditibus, lib. 1. quæst. 6. n. 49. & 50. Raudensis variar. resolut. cap. 11. ex n. 1. Duenas regul. 135. Grarianus regul. 292. Galpar Anton. Thesaurus quæst. forens. lib. 2. quæst. 1. ex n. 2. & quæst. 2. ex n. 1. & quæst. 3. ex n. 1. & quæst. 7. ex n. 1. Andreas Gail. practicar. observat. lib. 2. observ. 35. Surdus dec. 20. Franchis dec. 9. num. 3. & decis. 285. ex num. 3. & decis. 280. Grammaticus decis. 100. ex num. 1. apud quos habes regulam, & interpretationem ejus cum limitationibus.

Sed quoniam jure hæc Clericorum immunitas, & 395 exemptio à saeculari potestate, tam quoad personas, quam quoad bona, introducta sit: divino ne, an humano non convenit inter Doctores. Prima enim sententia fuit eorum, qui existimant, immunitatem, & exemptionem istam Clericorum à saeculari jurisdictione, tam quoad personas, quam quoad bona, esse de jure divino. Quod sentit Glossa in verbo, & discuti, in cap. si Imperator, 96. distinction. item Glossa in cap. quamquam, verbo divino, de censibus in 6. communiter recepta, Cardin. Zabarella in repet. cap. perpendimus, num. 5. opposit. 7. de sentent. excommun. Romanus singul. 419. sed an potest, & in leg. si vero, 65. §. de viro, num. 29. ff. soluto matrimon. Abbas Panormitan. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariae, num. 6. de constitut. ubi Felyn. num. 6. Decius num. 14. idem Panormitan. in cap. 2. num. 1. & 2. de majorit. & obed. & in cap. at si Clerici, 4. in princip. num. 23. de judiciis, idem Felynus in dicto cap. 2. numer. 1. & 2. de majoritat. & obedient. Aufterius in repetit. clement. 1. de offic. Ordinarii, quæst. 1. num. 59. & sequentibus, Joannes Oroscius in leg. de quibus, 32. num. 144. ff. de legibus, Julius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. quest. 36. num. 2. ubi dicit communem Decianus in tract. crim. lib. 4. cap. 9. n. 1. Belluga in specula Principum, Rubr. 11. §. videndum, & ad eum locum Camillus Borrellus verbo probemus, liter. G, Gutierrez in repet. leg. nemo potest, num. 107. de legat. 1. Azevedus in l. 3. n. 6. tit. 3. l. 1. recop. Joannes Garcia de nobilit. gloss. 9. ex num. 1. Rebuffus in praxi beneficiali, tractatu concordatorum, titulo de protectione concordatorum, §. & primo sciendum, Grassis de effectibus clericatus, 1. effectu, num. 2. cum sequent. Anastasius Germonius de sacrorum immunitatibus, lib. 3. cap. 15. num. 15. ex versiculo major hæstatio, per multis numeros sequentes, Barbosa in lib. 1. art. 3. n. 174. ff. de judiciis, Azor. institut. moral. tom. 1. lib. 5. cap. 12. quæst. 1. Ambrosinus de immunitat. & libert. Ecclesiast. cap. 16. ex num. 4. Marta de jurisdictione 2. part. cap. 6. ex num. 1. & 4. par. cent. 1. cas. 64. n. 1. Scaccia de judiciis causar. civil. & crim. lib. 1. cap. 11. num. 44. Bovadilla lib. 2. politic. cap. 18. n. 252. Cabedo dec. 83. n. 10. 2. par. Surdus consil. 301. n. 46. & 55. lib. 3. plures Doctores, & rationes pro hac sententia refert Franciscus Suarez in defensione fidei adversus errores Anglicanos, lib. 4. cap. 8. ex num. 9. & cap. 9. ubi ei videtur adhærente. Eamque plane expressis verbis tradit Pontifex Boñafonsis in 1. cap. 1. & 2. in 2. cap. 1. & 2. in 3. cap. 1. & 2.

396 Secunda sententia huius extremæ opposita fuit, exemptionem, & immunitatem Ecclesiasticorum introductam esse jure humano. Ita sentit Alcatus in e. cum ab homine, in 2. expositione, n. 2. & 3. de iudiciis, Joannes Medina C. de rebus refutandis, q. 15. Salgado tract. de Regia protectione vi oppressorum appellantium, part. 1. cap. 1. preludio 1. vnum, 50. Felicianus de censibus, tom. 2. lib. 2. cap. 3. n. 14. Petrus de Ferrara in practicatio de confessoriis, plenam, cuius verba refert Rabbuss, ubi supra, §. nec obstat falsa, Boerius dec. 31. ex n. 3. Valascus consult. 100. ex n. 8. Cavallos in speculo præt. lib. 2. q. 556. Pereira de manu regia, 1. par. cap. 3. ex n. 2. Escobar de ratiocinis, 1. par. cap. 7. num. 33. & plures pro eadem sententia refert Franciscus Suarez in defensione fidei aduersus errores Anglicanos, lib. 4. cap. 8. num. 1. & 2. & Felicianus ubi supra.

397 Tertia sententia senior, & communior, conciliat duas præcedentes ex adverso oppositas, distinctione, Ait enim, esse distinguendas causas mere ecclesiasticas, & spiritualias (quales sunt creatio sacerdotum, & Episcoporum, distributio Diœcesum, & parochiarum, & quæcumque de ordinibus, gradibus, sacramentis, Fide, lege christiana, aliisque rebus ecclesiasticis, questiones, & controversiae; aut ex iis originem ducentes; juxta observationem Didaci Covarruvias in præt. cap. 31. num. 2. & congestis à Francisco Suarez in defensione fidei, lib. 4. ex cap. 8. usq. ad 12. & Victoria de relect. 1. sect. 7. n. 2. Duarenus d. lib. 1. de Ecclesia, cap. 2. prope finem.

Quoad secundam vero partem ex eo probatur, quod 399 communis est Theologorum sententia, ad quos sacra scriptura interpretatio pertinet, non esse ullum testimoniun in lege Evangelica, & novo testamento, quod eximat Clericos à potestate civili. Ergo exemptio ista non est de jure divino, sed de jure humano, tum civili, tum item canonico, ut constat ex testimonio utriusque juris à nobis paulo ante adductis, num. 392. & congestis à Francisco Suarez in defensione fidei, lib. 4. ex cap. 8. usq. ad 12. & Victoria de relect. 1. sect. 7. n. 2. Duarenus d. lib. 1. de Ecclesia, cap. 2. prope finem.

Qua in re non est omnitemendum, probabile admodum vi- 400 sum esse Lud. Molin. de justit. tract. 2. d. disp. 31. §. quarta conclusio, summum Pontificem jure divino esse omnino exemptum ab omni universitate terrena potestate: consente videtur Victoria de relect. 1. de potestate Ecclesia, sect. ultim. n. 9. in fin. relato in eandem rem Cajetano opuscul. de author. Papa, & Concilii, cap. 27. vers. ad secundam; in qua eadem sententia fuit Franc. Suarez in defens. fidei, d. lib. 4. cap. 4. ex n. 3. fuerintque permulsi, quos ibi refert, & c. 5. cum seqq. sequuntur est Salas de legib. disput. 14. sect. II. concl. 1. n. 116. Quod colligitur ex Martini cap. 17. cum Christus Dominus iussit, ut vitaretur scandalum publicorum triburum exiguum, pro se, & Petro solo tributum, ceteros Apostolos omittens, & quoniam potuit Christus hanc immunitatem suo Vicario communicare, quam ipse habuit, decensque fuerit, ut communicaverit; ac per consequens verisimile communicasse, pluribus probat Suarez, ubi supra d. cap. 4. num. 4. & seqq.

Ad textum autem in d. cap. quanquam, de censib. in 6. 401 & alios juris canonici, qui adduci solent pro prima sententia, respondendum est, frequenter in jure canonico dici esse aliquid de jure divino, ex eo, quod à lege veteri divina, aut auctoritate veteris testamenti originem duxerit, cumque ex aliquot locis veteris testamenti confit, sacerdotes exemptions fuisse à potestatis secularibus, immunesque ab omni ipsorum gravamine, sit ut apud jus canonicum vocetur ea exemptio, & immunitas de jure divino. Ita respondit Covarruvias in practicis, d. cap. 31. num. 2. vers. tertia vero probatio, & lib. 1. variarum, cap. 17. num. 2. vers. & præter has rationes, cuius doctrinam approbarunt Jo. Garcia de nobilitate, gl. 9. n. 13. vers. ad cap. quanquam, & Selle de inhibitionibus, cap. 8. §. 1. n. 14. & 15. Bellarminus in disputatione de exemptione Clericorum, cap. 1. & 2. ad finem, tom. 2. controversialium, & tom. 1. vol. 2. contro. 5. de Clericis, lib. 1. cap. 28. Jo. Garcia de nobilitate, gl. 9. ex n. 14. Soto in 4. dñs. 25. quef. 2. art. 2. Molina de justitia, tom. 1. tract. 2. disput. 31. & tom. 3. disput. 670. n. 2. Salón 2. 2. quef. 67. art. 1. controver. 1. & quef. 78. disputatione de tribut. vettigalibus, art. 5. controver. 3. Lcf. suis de justitia, & iure, lib. 2. cap. 33. dubit. 4. ex n. 28. Emmanuel Rodericus 2. tom. quef. regular. q. 6. 2. art. 2. Castillo lib. 2. querit. controver. cap. 5. num. 29.

398 Quoad primam partem hoc sententia probatur, quoniam ut constans est omnium catholicorum doctrina, potesta Ecclesiastica, qua circa spiritualia versatur, distincta omnino à potestate civili, & laica, quæ respicit temporalia, instituta est à Christo Domino nostro sub lege Evangelica, Petroque, & ejus successoribus commissa, non Principebus secularibus, ut colligitur ex cap. duo sunt, diffinc. 95. ubi glossa, & capitibus sequentibus, cap. solita, de major. & obed. cap. decernimus, de judic. quam late probant D. Thom. opuscul. contra errores Gracorum, cap. 32. titul. quod Pantifex Romanus, cum seqq. D. Antonius 3. par. summa, tit. 32. cap. 2. & seqq. Cajetanus tom. 1. opusculorum, tract. de autoritate Papa, cap. 1. Franciscus Victoria de pœf. Ecclesia, relect. 1. sect. 1. & sect. 7. vers. 8. & seqq. Gaudent item privilegio fori universum per-

sonæ

rius in tract. de potestate Ecclesie super laicos, & rebus eorum.

SUMMA SECTIONIS SECUNDÆ.

405 Monachi, & Religijs in communi viventes habent speciale fori privilegium.

406 Eo foro non solum gaudent profissi, sed etiam noviti.

407 Religijs quamvis excepti in multis casibus sub sunt Episcopis, & locorum Ordinariis.

SECTIO SECUNDA.

De foro Monachorum.

Secunda conclusio, Monachi, & Religijs quicunque 405 in communi viventes sub regula, & instituto, à fede Apostolica approbatis, non solum gaudent privilegio fori, ut neque civiliter, neque criminaliter possint conveniri coram Judicibus secularibus, juxta dicta haec tenus de Clericis, sed etiam habent speciale fori privilegium, ut neque item civiliter, aut criminaliter possint conveniri coram Judicibus Ecclesiastici ordinariis, aut illis subjacent, sed excepti sint ab ordinaria Ecclesiastica jurisdictione, & solum sub sunt summo Pontifici, & suis Superioribus religiosis, aut Judicibus Apostolicis, quos Conservatores vocant, suscipiant virtute bullarum, & indultorum Apostolicorum, in gratiam suarum Religionum concessorum. Probatur ex textu in Authent. causa, Cod. de Episcop. & clericis. & in cap. quam sit 18. qu. 2. cap. cum dilectu 8. de religiosis dominis, cap. 1. §. in eos, cap. ne aliqui 5. de privil. in 6. Trident. sess. 7. decreto de reform. cap. 14. & sess. 14 de reformat. c. 5. & sess. 24. de reform. c. 11. tradit. D. Antonius 3. par. summa, tit. 9. c. 4. & tit. 16. c. 9. Silvester in summa, verb. exemplio, per totum, Angelus verb. exemplio, ex n. 1. Navarrus commentar. 2. de regularibus, ex n. 63. Farinac. in præx. crim. qu. 8. n. 46. vers. ampl. 20. Julius Clarus l. 5. sentent. §. fin. qu. 35. n. 15. Guido Papa dec. 559. Emanuel Roderic. 1. tom. quest. regular. q. 65. art. 3. & seqq. & art. 12. & 2. tom. q. 2. art. 1. & 5. 6. & 8. & 9. 63. per totam, prefertim artic. 3. & 7. Gutierrez lib. 3. praticar. quef. 9. & 10. & libr. 4. quef. 63. Valascus consultat. 152. Azevedus in rubr. tit. 8. lib. 1. recipil. Cavallos tract. de cognitione per viam violentia 2. par. quef. 20. & 22. & 71. num. 1. & seqq. Natbona in l. 59. tit. 4. 1. recipil. glossa 1. ex n. 227. in Codice addit. Volano in curia philippica 3. part. §. 1. n. 12. in fin. Cenedo in decretales, collectan. 87. n. 4. & collect. 121. ex num. 1. & collectan. 157. num. 2. & in practicis quæf. 1. canonis, q. 26. ex n. 3. Et de Judicibus conservatoribus, eorumque potestate, latissime agit Erasmus Cochier, post hac scripta viuis, tractat de jurisdictione 2. et 3. 50. Gironda de privilegiis, quef. 38. num. 237. Franciscus Suarez aduersus errores Anglicanos, l. 4. cap. 31. ex num. 1. Carolus de Grassi, qui copiose in hanc rem allegat de effectibus clericar. 1. effect. ex n. 42. Tuscus liter. C. conclus. 387.

403 Huius vero privilegio nullus eorum, qui eo gaudet renunciare potest, quia non est in cuiusvis particularis favorem, & gratiam, indulsum, sed totius ordinis, & collegii Ecclesiastici, c. si diligenter 12. cap. significasti 18. de foro comp. & utroque Glossa, & Doctores, Sylvester in summa, verb. Judex 1. n. 3. Julius Clarus l. 5. sentent. §. fin. q. 35. n. 4. Sigismundus Scaccia de judicis, l. 1. c. 11. n. 35. vers. ampliatur tertio, Farinac. in præx. crim. quef. 8. n. 10. & 13. Marta de jurisdictione 2. p. cap. 6. ex n. 37. Covarruvias in præt. cap. 10. num. 5. vers. octavo ob eadem, Gutierrez lib. 3. praticar. quef. 9. & 10. & libr. 4. quef. 63. Valascus consultat. 152. Azevedus in rubr. tit. 8. lib. 1. recipil. Cavallos tract. de cognitione per viam violentia 2. par. quef. 20. & 22. & 71. num. 1. & seqq. Natbona in l. 59. tit. 4. 1. recipil. glossa 1. ex n. 227. in Codice addit. Volano in curia philippica 3. part. §. 1. n. 12. in fin. Cenedo in decretales, collectan. 87. n. 4. & collect. 121. ex num. 1. & collectan. 157. num. 2. & in practicis quæf. 1. canonis, q. 26. ex n. 3. Et de Judicibus conservatoribus, eorumque potestate, latissime agit Erasmus Cochier, post hac scripta viuis, tractat de jurisdictione 2. et 3. 50. Gironda de privilegiis, quef. 38. num. 237. Franciscus Suarez aduersus errores Anglicanos, l. 4. cap. 31. ex num. 1. Carolus de Grassi, qui copiose in hanc rem allegat de effectibus clericar. 1. effect. ex n. 42. Tuscus liter. C. conclus. 387.

404 Nihilominus tametsi duas istas jurisdictiones, spiritualis, & temporalis, sint diversa, invicemque separatae, & Clerici ad spiritualem, laici ad temporele pertinente, multi adhuc sunt casus, in quibus Clerici ipsi subsunt seculari jurisdictioni, quos prosequuntur Doctores occasione textus ibi in cap. cum non ab homine, de judicis, & in cap. 1. de homicidio in sexto, recenti Glossa penultima in cap. Principes facili 23. quef. 5. apud nos 1. 59. tit. 6. par. 1. Bernardus Laurentius in tract. Judex secularis, in quibus potest imponere manus in personas Clericorum sine merito excommunicationis, tom. 11. tractat. par. 1. Julius Clarus l. 5. sentent. §. fin. q. 36. Menoch. de arbitrar. l. 2. centur. 2. cap. 180. ex n. 18. Farinacius in præx. quef. 8. ex n. 47. Cenedo ad decretum collectan. 37. ex num. 2. Bovadilla l. 2. politica, cap. 18. ex num. 42. Tuscus liter. Cod. conclus. 385. & 386. Carolus de Grassi de effectibus cleric. 1. effect. ex n. 668. lat. Jo. Garcia de nobilitate, glossa 9. ex num. 28. Franchis dec. 176. Cavallos in specul. præt. l. 4. q. 897. ex num. 592. Sesse de inhibitionibus, c. 8. §. 3. Marta de jurisdictione 4. par. centur. 2. cap. 102. Auferius tract. de seculari potestate in ecclesiasticis, per totum, Pereira de manu regia 1. p. c. 7. cum sequentibus, Volano in curia philippica 3. p. §. ex n. 1. Et vicissim multi etiam sunt casus, in quibus Judex Ecclesiastica potest immiscer se seculari jurisdictioni, & procedere aduersus laicos, quos enumerat Glossa penultima in cap. licet ex suscep. 10. de foro comp. Aviles in c. 20. Praetorum, verb. usurpan. n. 11. Bovadilla l. 2. politica, cap. 17. ex num. 26. Decianus tractat. crim. l. 4. cap. 10. Thesaurus libr. 2. question. forens. quef. 15. Volano ubi supra, §. 2. ex num. 1. Aufremer. Carleval. de Judiciis, Tom. I.

406

Amplia predictant secundam conclusionem, ut non solum Religijs profissi gaudent foro privilegiato, ut dictum est, sed etiam noviti ante professionem, & intra annum probationis. Probatur ex textu in cap. religio, 21. §. quamvis, de sentent. excommunic. in 6. ubi novitus gaudet privilegio canonis, si quis suadente 17. q. 4. nota Cenedo cum multis, quos allegat ad decretum, collectan. 24. n. 12. Ergo gaudebit etiam privilegio immunitatis, & exemptionis, cum facilis amittatur privilegium canonis, si quis suadente, quam privilegium fori, docente Cardin. Zabarella in repet. cap. perpendimus, n. 5. in solutione oppositionis 7. de sentent. excommunicat. Socino conf. 12. num. 19. & 20. volum. 1. Bosio tractat. crim. tit. de foro com. n. 129. Bonafons in l. si quis potest quam 7. num. 224. ff. de judicis. Sententiam bujus ampliationis amplectitur Joannes Andreas in cap. beneficium, 4. paulo ante numer. 1. de regular. in 6. & in d. cap. Religio, n. 2. Anchranus n. 3. Philippus Franchus ibi in §. quamvis, num. 3. Decius in cap. in praesentia 8. num. 287. de probationib.

B

Jaf.